

І. М. Дзюба

Дудінцев Володимир Дмитрович

ДУДІНЦЕВ Володимир Дмитрович (Дудинцев Владимир Дмитриевич; 29. 07. 1918, м. Куп'янськ, нині Харків. обл. – 22. 07. 1998, Москва) – російський письменник. Учасник 2-ї світової війни. Закін. Моск. юрид. інститут (1940). Працював у ред. г. «Комсомольская правда» (1946–51). Автор зб. оповідань «У семи богатырей» (1952), повісті «На своем месте» (1954), присвяч. етич. проблемам сусп. життя і духов. вимірів героя-сучасника. Знач. резонанс викликав роман «Не хлебом единым» (опубл. у ж. «Новый мир», 1956) – один із перших творів рад. літ-ри про негативні наслідки культу особи і факти порушення т. зв. «соціалістичної законності». Навколо типового для соцреалізму виробн. конфлікту між директором комбінату Дроздовим та інж.-винахідником Лопаткіним розгортаються колізії світогляд. і етич. характеру. Борець за справедливість Лопаткін зазнає переслідувань, опиняється в тюрмі, але не надовго: правда перемагає. Крит. тон роману досить обережний, та й цього вистачило, щоб він на кілька років став об'єктом жорсткої критики з боку речників парт. ортодоксії. Наступ. роман Д. «Белые одежды» з'явився друком через 30 р. (опубл. 1987 у ж. «Нева»; українською мовою в перекладі В. Положія – «Білі шати», К., 1989) в ін. суспільно-культур. атмосфері, відзнач. Державною премією СРСР (1988) та екранізований (1992, реж. Л. Белозорович, Творче об'єдн. «Екран»). У романі зображено драм. ситуацію, що склалася в рад. біол. та с.-г. науках після того, як партія з допомогою «нар. академіка» Т. Лисенка вчинила тотал. погром генетики («бурж.» вчення Менделя–Моргана–Вайсманна) і в примус. порядку запровадила «мічурін. вчення» як єдино правильне. У романі «Белые одежды» Д. дослідив політ., інтелект. та етич. контексти конфлікту в науці набагато ширше й одвертіше, ніж у романі «Не хлебом единым», простежив долі вчених, котрих зламала «лисенківщина», і тих, хто до кінця боролися за наук. істину. Ще через 13 р., уже після смерті Д., вийшла книга «Между двумя романами»

(2000) – спогади, у яких гол. місце посідає розповідь про долю роману «Не хлебом единым» (екранізований 2005, реж. С. Говорухін, студія «Вертикаль»), ідеол. нагінки на автора та його шлях до роману «Белые одежды». Творчість Д. сприяла піднесенню духу правдомовства не лише в рос., а й у ін. літ-рах народів СРСР.

Рекомендована література

1. Смирнов С. Богатыри // Новый мир. 1952. № 12;
2. Еремин Д. Чем жив человек? // Октябрь. 1956. № 12;
3. Крючкова Н. О романе «Не хлебом единым» // Известия. 1956, 2 дек.;
4. Дымшиц А. Правда жизни и краски художника // В великом походе. Мос- ква, 1962;
5. Старикова Е. Книга о добре и зле, или Смерть Ивана Ильича // Новый мир. 1987. № 12.

Бібліографічний опис:

Дудінцев Володимир Дмитрович / І. М. Дзюба// Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2008. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-19389>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).